

2

Egoera pertsonalaren eta sozialaren balorazioa

2.1. SARRERA

Euskal gazteek beren egoera pertsonalari, gazteria orokorraren egoerari eta euskal gizarte osoaren egoerari buruz duten iritziazen testuingurua ezagutzeko, 2016ko otsailaren 18aren eta martxoaren 18aren artean, egun horietan gauzatu baitzen inkesta-lana, bai eta lehenago izandako gertaera esanguratsuenak gogoraraztea komeni da.

2015ean ondoz ondoko bi hauteskunde-prozesu egon ziren, eta mapa politikoan Podemos eta Ciudadanos alderdi berriak indarrez sartu ziren. 2015eko maiatzaren 24an udal-hauteskundeak egon ziren Estatu osoan, baita EAEko udal-hauteskundeak eta Batzar Nagusietako hauteskundeak ere.

Udal-hauteskundearen ondoren, 2015eko abenduaren 20an, hauteskunde orokorrak egin ziren, *Euskadiko Gazteak 2016* txostenaren landa-lana hasi baino bi hilabete lehenago, hain zuzen. Hauteskunde horietan Podemos eta Ciudadanos alderdi politiko berrien errebalida izan zen, Estatuko politikan.

Podemosek 42 diputatu lortu zituen hauteskunde horietan (horri erkidegoetako hauteskunde-koalizioen 27 aukiak gehitu behar zaizkio) eta 40, berriz, Ciudadanosek; hala, gobernua eratzea zaildu egin zen. Mariano Rajoyk, boto gehien jaso zituen alderdikoa (Alderdi Popularra) hautagaiak, uko egin zion gobernuko presidente izateko hautagaitzat aurkezteko erregearen gonbidapenari, ezin zuelako behar adinako gehiengoa lortu. Ciudadanosekin akordio batera heldu ostean, PSOEko hautagai Pedro Sánchezek onartu egin zuen hautagai gisa aurkeztea, baina baztertu egin zuten Ganberan, martxoko lehen egunetan. Maiatzaren 3an Diputatuen Kongresua eta Senatua desegin ziren, Espainiaren historiako legealdi laburrena amaituz, eta beste hauteskunde-prozesu bat deitu zen 2016ko ekainaren 26rako.

Ezegenkortasun politikoaren ondorioz, okerrera egin zuten finantza-erakundeek hazkunde ekonomikoari buruz egindako aurreikuspenek, iragarri baitzuten atzerakada egongo zela enplegua eta ekonomia berreskuratzen.

EAEan, 16 urtetik 29 urtera bitarteko gazteen langabezia-tasa pixkanaka jaisten hasia zen, 2013an eta 2014an maximoetara heldu ostean, baina oraindik ere % 25ekoa zen 2015eko azken hiruhilekoan eta 2016ko lehen hiruhilekoan.

Politikak bizitza sozialean presentzia bizia zuen testuinguru horretan jaso genuen gazteen iritzia beren egoerari eta arazo esanguratsueni buruz, alegia, proposamen berriak eta ekonomiaren eta lanaren esparruan ziurgabetasun handia zeuden egoera batean.

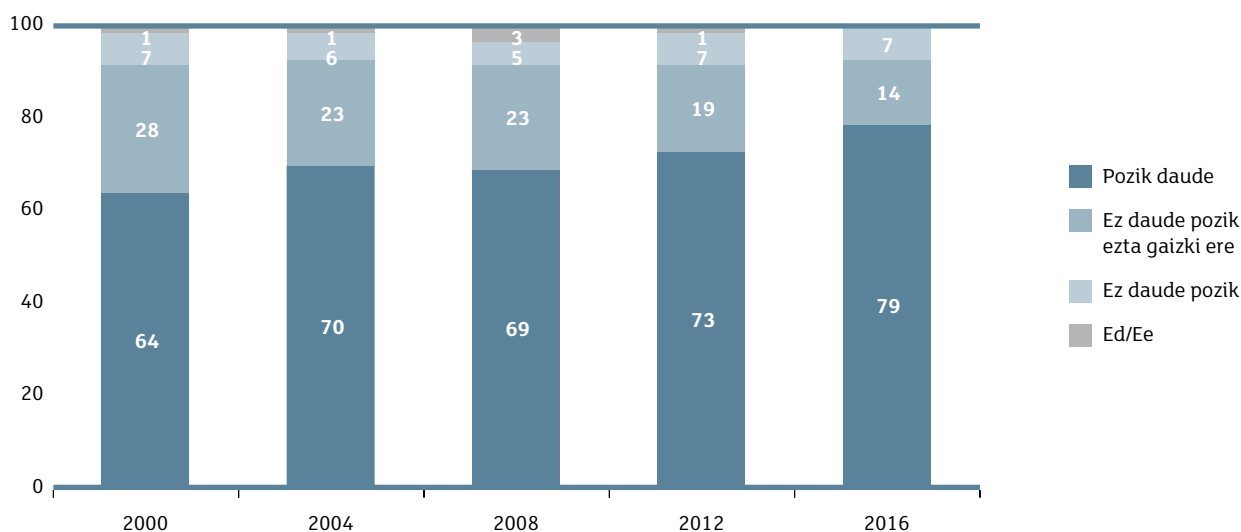
2.2. EGOERA PERTSONALAREN BALORAZIOA

Nahiz eta egoera oso aldekoa ez izan, batez ere lan-merkatuari dagokionez eta gazteek emantzipatzeko dituzten aukerei dagokionez, EAEko gazteak, oro har, gustura daude beren egoera pertsonalarekin. Gehien-gehienek (% 79) adierazi dute gustura daudela; % 14 ez daude ez gustura eta ez ez-gustura; eta % 7k adierazi dute ez daudela gustura une honetan duten egoerarekin.

Egoera pertsonalarekin gustura daudela adierazi dute gehienek, baina ez hori bakarrik, izan ere, hamabost puntutan egin dute gora 2000. urtetik. Ildo horretan, esan daiteke gazte gehienak oraindik ikasten ari direla eta gurasoekin bizi direla, eta, ondorioz, ez dietela oraindik lan-munduko zailtasunei edo etxebizitza eskuratzeko zailtasunei aurre egin. Hala, egoera pertsonalarekin gustura egotea, nagusiki, familiarekiko eta lagunetikiko harremanen, aisia-esperientzien, denbora librearen eta prestakuntzaren arabera da. Pertzepzio hori beste eremu geografiko batzuei buruzko, beste talde sozialei buruzko edo, besterik gabe, helduen egoerari buruzkoarekin alderatzen badute, baliteke euren egoera pertsonala besteena baino hobea dela ulertzea, funtsean, haiek baino egoera txarragoan daudenekin alderatzen dutelako.

2.1 grafikoa

EGOERA PERTSONALAREKIKO GOGOBETETZEAREN EBOLUZIOA (%)

20 urtetik beherako gazteak dira, gehienbat, egoera pertsonalarekin gustura daudela diotenak (% 86). Adinean aurrera egin ahala, gustura daudela dioten ehunekoak nagusi diren arren, txikitu egin dira (20-24 urtekoetan % 77, eta 24 urtetik gorakoetan % 76). Horren arabera, badirudi gazteak ikastetxetik atera eta lan-merkatuan txertatzen hasten diren heinean, hau da, errealitatearekin kontaktu handiagoa izaten dutenean, emantzipatzeko zailtasunak izaten dituztenean eta abar, beren gogobetetze-mailak behera egiten duela.

Hain zuzen ere, okupazio nagusia da desberdintasun handienak agerian uzten dituena: ikasten edo lan egiten duten hamar gaztetik zortzi gustura agertzen dira beren bizitzarekin, eta langabezia dauden gazteen erdia baino ez.

Bestalde, gizonen eta emakumeen arteko aldeak ez dira esanguratsuak.

2.1 taula

NORBERAREN EGOERA PERTSONALAREKIKO GOGOBETETZEA, SEXUAREN, ADIN-TALDEAREN ETA OKUPAZIO NAGUSIAREN ARABERA (%)

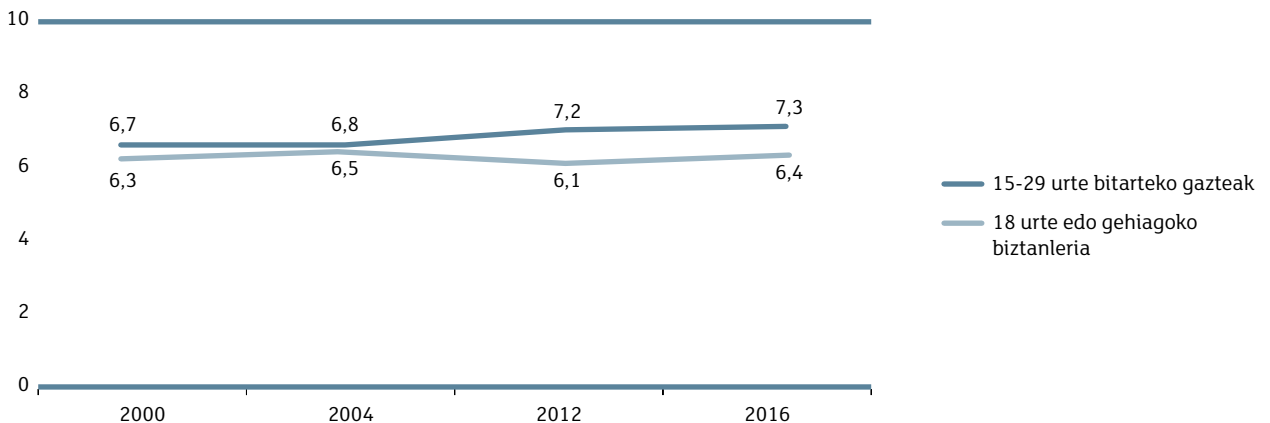
Zuk, oro har, nola ikusten duzu zure egoera pertsonala gaur egun? Pozik zaude ala ez zaude pozik?									
(%)	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak			Okupazio nagusia		
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	Ikasten	Lanean	Langabezian
Pozik zaude	79	81	78	86	77	76	83	82	52
Ez zaude pozik ezta gaizki ere	14	12	15	10	18	13	12	13	26
Ez zaude pozik	7	7	6	4	5	10	4	5	22
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	750	750	450	450	600	800	489	173

Egoera pertsonalarekiko adierazitako gogobetetze-mailarekin koherente izanik, bitzta nola doakien galdetu diegunean, 0-10 bitarteko eskala batean balioesteko eskatu diegu eta 7,3ko batez besteko balioa lortu da.

Batezbesteko hori 2000. eta 2004. urteetan jasotakoak baino puntu-erdi handiagoa da 2016an, bai eta EAEko 18 urtetik gorako biztanleriak 2016an adierazitakoa baino puntu bat handiagoa ere gazteen artean.

2.2 grafikoa

EGOERA PERTSONALAREN KALIFIKAZIOAREN EBOLUZIOA, GAZTEENGAN ETA BIZTANLERIA OROKORREAN (0-10 ESKALA)

18 urteko eta gehiagoko biztanleriari buruzko datu-iturria: Eusko Jaurlaritzaren Prospekzio Soziologikoen Kabinetea (*Euskal Soziometroa* 60. *Euskal iritzi publikoa 20 urtetan*).

Gogobetetze-maila adierazi dutenean bezalaxe, gaur egun bitzta nola doakien puntuatu behar dutenean, 20 urtetik beherakoek eman dute puntuazio handiena (batez beste 7,5 puntu). Sexuaren arabera ez dago alde handirik; bai, ordea, okupazioaren arabera: langabezian dauden gazteak dira puntuazio txikiena agertzen dutenak (6,0), alegia, okupazio nagusitzat ikasten edo lanean ari diren gazteen puntu eta erdi azpitik.

2.2 taula

NORBERAREN EGOERA PERTSONALAREN KALIFIKAZIOA, SEXUAREN, ADIN-TALDEAREN ETA OKUPAZIO NAGUSIAREN ARABERA (0-10 ESKALA)

Otik 10erako eskala erabiliz (0ak esan nahi du oso txarto eta 10ak oso ondo), nola esango zenuke doakizula bitzta gaur egun?									
Batez bestekoa (0-10)	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak			Okupazio nagusia		
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	Ikasten	Lanean	Langabezian
Egoeraren balorazioa	7,3	7,3	7,3	7,5	7,3	7,2	7,5	7,5	6,0
(n)	1500	750	750	450	450	600	800	489	173

2.3. ARAZO PERTSONALAK

Gazteen kezka nagusiak ezagutzeko, gazteei eskatu zaie beren kabuz adieraz ditzaten (hau da, erantzunik iradoki gabe) gehien kezkatzen dituzten hiru gaiak.

Lan-merkatuari loturiko arazoak aipatu dituzte gehien gazteek, bai krisialdi ekonomikoa hasi aurretik, bai ondoren. 2016an aurreko urteekiko izan den berrit asun handiena (2012an arazo ekonomikoak ziren nagusi) da hezkuntzak eta ikasketek kezken artean bigarren postua dutela, serie honetan lehen aldiz.

Hirugarren tokian, arazo ekonomikoak daude, bai pertsonalak, bai orokorrak; laugarrenean, norberaren osasuna edo osasun-sistema, oro har; eta bosgarrenean, etxebizitza eta emantzipatzeko zailtasunak. Azken hori Euskadiko gazteen kezka nagusia izan zen 2008an (higiezinen burbuilaren eta sektoreko prezio-gorakadaren une gorenarekin bat eginez), lanaren aurretik (gogoan izan behar da une hartan langabezia-tasa oraingoa baino dezente baxuagoa zela).

2.3 taula

GAZTEEN ARAZO EDO KEZKA NAGUSIEN EBOLUZIOA (%)*

Zeintzuk dira zuri gehien kezkatzen zaituzten arazoak?			
(%)	2008	2012	2016
Lanari loturiko arazoak	63	73	56
Hezkuntza eta ikasketak	15	15	22
Arazo ekonomikoak	19	32	15
Osasuna eta osasun-sistema	3	11	8
Etxebizitza eta emantzipazioa	67	18	8
(n)	1500	1500	1500

* Ehuneko baturak 100 gaingitzen du hiru erantzun eman ahal zirelako.

Iturria: Gazteen Euskal Behatokia (*Euskadiko Gazteak* seriea).

Hortaz, gazteen kezka nagusia lana da, zehazkiago, lan-falta edo lan-baldintzak.

2016an, Euskadiko gazteen % 56k diote lan-merkatuari lotutako arazoak direla kezka nagusia; besteak beste, langabezia, laneko prekarietatea, aldi baterako lan-kontratuak, lan-erreforma eta soldata baxuak.

Ez da harrizkoa lan-merkatuari lotutako arazoak aipatzea, 2016ko lehenengo hiruhilekoan (hots, inkesta egin denean) % 25,8koa izan baita 16 urtetik 29 urtera bitartekoen langabezia-tasa, Euskal Estatistika Erakundeak (Eustat) Gazteen Euskal Behatokiari emandako BJA datuen arabera⁷. Bestela esanda: lanean hasteko moduan dauden lau gaztetik batek ez du lanik aurkitzen, nahiz eta modu aktiboan bilatu.

Tasa hori Europar Batasuna osatzen duten 28 herrialdeetako gazteen 2015eko batezbestekoa (% 15,7, Eurostat Europako Erkidegoko Estatistika Bulegoak emandako datuen arabera) baino 10 puntu handiagoa da⁸. Halaber, 2016ko lehen hiruhilekoan, EAeko biztanleria orokorraren langabezia-tasa % 14,5 da (Eustaten datuen arabera⁹), hau da, gazteen langabezia-tasa biztanleria orokorraren langabezia-tasa baino hamar puntutik gora altuagoa da. Hortaz, agerian geratu da zailtasunak dituztela gazteek Euskadin lana lortzeko.

Baina, lana lortu ondoren, laneko prekarietatearen arazoa dago. 2015eko amaieran, Gazteen Euskal Behatokiak egindako inkesta batean¹⁰, gazte landunen % 44,2k adierazi zuten aldi baterako lana zutela, eta % 5,9k, berriz, ez zutela lan-kontraturik. Horretaz gain, gazte landunen herenak (% 34,6) esan zuten lanaldi partzialeko lanpostua zuela; gehienek nabarmendu zuten ez zutela halako lanik nahi, baina ez zutela aurkitu lanaldi osokorik, edo enpresak enplegu-erregulazioko espedientea zuela eta horrek lanaldia murriztera behartzen zuela. 30 urtetik beherako gazteen batez besteko soldata, inkesta hartan bertan gazte landunek emandako kopuruetatik abiatuta kalkulaturik, ia ez zen 1.000 eurora iristen hilean (hain zuzen ere, 996 euro zen). Eta hori, kontuan hartu gabe ia erdiak (% 46,7) aitortutakoa; alegia, beren lanak ez zuela edo ia ez zuela zerikusirik zeukaten prestakuntzarekin.

Edonola ere, 2012an baino gutxiagok aipatu dituzte lan-merkatuari lotutako arazoak, urte hartan aipatu baitzen gehien; hain zuzen ere, gazteen % 73k aipatu zituzten, beren kabuz. Baina urte hartako langabezia-tasa altuagoa zen 2016koa baino.

Hala ere, argitu behar da era horretako arazoak aipatu dituzten gazteen ehunekoaz ari garela, eta ez emandako erantzunen ehunekoaz, hiru erantzun eman zitezkeenez, batzuetan pertsona berberak alor bereko bizpahiru arazo aipatu baititu. Datu honek adierazten du zenbat gaztek aipatzen dituzten mota bakoitzeko arazoak, pertsona berberak behin baino gehiagotan aipatuta ere.

Lan-merkatuari lotutako arazoak are gehiagotan aipatzen dira adinean aurrera egin ahala; horrela, 20 urtetik beherakoen % 30k aipatu dituzte, 20-24 urtekoen % 64k, eta 25 urtetik 29 urtera bitartekoen % 71k.

Alde horiek logikoak dira, kontuan izan behar baita 15-19 urtekoen artean gehienak ikasten ari direla, eta gai honen inguruan dauzkaten kezkak beste era batekoak direla (hain zuzen ere, ikasketak amaitzean lanik aurkituko

⁷ Gazteen Euskal Behatokia: Estatistikak (Lan-atalari buruzko adierazlearen kontsulta) [linean] Hemen eskuragarri: <http://www.gazteaukera.euskadi.net/r/58-7650x/eu/estatistikak/temasV1.apl?idioma=e&ambito=1> [Kontsulta: 2017/05/11]

⁸ EUROSTAT, Europar Batasuneko Bulego Estatistikoa: Database: Database by themes: Population and social conditions: Youth (gazteriari buruzko datu estatistikoak eta definizioak) [linean] Hemen eskuragarri (ingelesez): <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> [Kontsulta: 2017/05/15]

⁹ EUSTAT, Euskal Estatistika Erakundeak. Biztanleria jardueraren arabera [linean]. Hemen eskuragarri: http://eu.eustat.eus/bancopx/euskara/id_2307/indiceRR.html [Kontsulta: 2017/09/25]

¹⁰ Bilbao Gaztañaga, Miren; Longo Imatz, Oskar eta Corcuera Bilbao, Nieves (2016): *Gazteak eta enplegua Euskadin 2015* [linean] Hemen eskuragarri: http://www.gazteaukera.euskadi.eus/contenidos/informacion/gazteak_bilduma/eu_liburuak/adjuntos/Juventud_empleo%202015_e.pdf [Kontsulta: 2017/05/15]

duen). Aldiz, 25 urtetik gorako gehienek amaitu dute prestakuntzaldia, eta langabezia-tasa altua eta lan prekario asko duen lan-merkatuari aurre egiten ari dira.

Ia ez dago alderik sexuaren edo lurralde historikoaren arabera, baina bai okupazio nagusiaren arabera. Izan ere, langabezian daudenek aipatzen dituzte gehien era horretako arazoak (hots, % 81ek), baina baita gazte landun gehienek ere (% 65ek).

2.4 taula

GAZTEEN ARAZO NAGUSIAK, SEXUAREN, ADIN-TALDEAREN
ETA OKUPAZIO NAGUSIAREN ARABERA (%)*

%	Zeintzuk dira zuri gehien kezkatzen zaituzten arazoak?								
	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak			Okupazio nagusia		
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	Ikasten	Lanean	Langabezian
Lanari loturiko arazoak	56	56	57	30	64	71	46	65	81
Hezkuntza eta ikasketak	22	27	18	40	21	9	35	7	8
Arazo ekonomikoak	15	16	15	9	18	18	13	18	18
Osasuna eta osasun-sistema	8	10	7	8	10	8	9	8	8
Etxebizitza eta emantzipazioa	8	8	8	1	7	14	4	13	14
(n)	1500	750	750	450	450	600	800	489	173

* Ehunekoen baturak 100 gaintzen du hiru erantzun eman ahal zirelako.

Lana lortzeko itxaropenik ez izatea hain arazo handia da, ezen alboratu egiten baititu gainerako kezka; horregatik dago hainbesteko alde bigarren arazoarekin, hots, ikasketekin (% 22).

2013ko amaieran, LOMCE onartu zen, eta horrek ziurgabetasuna eragin du haren aplikazioari buruz, bereziki DBH eta Batxilergoa amaitutakoan errebalida egiteari buruz; bestalde, garestitu ere egin dira unibertsitateko tasak, besteak beste. Hori guztiori ikasleen betiko kezkei gehitu zaie (azterketak gaintzea, nahi diren ikasketak egin ahal izatea eta abar), eta, horren ondorioz, handitu egin da arazo horren aipamen kopurua, 2008ko eta 2012ko % 15etik.

Esan dugun moduan, lanari lotutako arazoak gehiagotan aipatzen dira adinean gora egin ahala, baina, ikasketen kasuan, kontrakoa gertatzen da, gazteenek (gehienak ikasleak) aipatzen baitituzte gehien: alegia, 15-19 urtekoen % 40k, eta 25-29 urtekoen % 9k.

Kasu honetan badira aldeak sexuaren arabera. Mutilek baino neurri handiagoan aipatzen dituzte neskek hezkuntzarekin eta ikasketekin erlazionatutako arazoak: hain zuzen ere, nesken % 27k, eta mutilen % 18k. Jakina, ikasle diren gazteek aipatzen dute kezka hori batez ere (% 35).

Gazteek gehien aipatzen dituzten arazoetatik hirugarrena arazo ekonomikoei lotuta dago: diru-falta, etxeko egoera ekonomikoa, bizitza garestitzea eta abar.

Arazo hau lanari lotuta dago; horregatik izan zen aipatuena 2012an (% 32), lan-merkatuaren arazoekin batera, krisialdi ekonomikoaren eta hark lan-merkatuan duen eraginaren ondorio zuzen gisa.

2016an, langabezia-tasa txikiagoa denez, gutxiagotan aipatu da 2012an baino, lan-merkatuari lotutako arazoekin gertatzen den moduan. 2012an gazteen % 32k aipatu bazituzten ere arazo ekonomikoak, 2016an % 15ek aipatu dituzte.

Kasu honetan, 20 urtetik gorakoen eta beherakoen artean dago aldea. 15 urtetik 19 urtera bitartekoen artean, % 9k aipatu dituzte arazo ekonomikoak; 20 urtetik 24 urtera bitartekoen artean, % 18k; eta 25-29 urtekoen artean ere, % 18k.

Gazte landunen % 18k eta langabezian daudenen proportzio berak aipatu dituzte arazo horiek, ikasleek baino zertxobait gehiago (% 13).

Kasuan kasu, gainerako arazoak gazteen % 10ek baino gutxiagok aipatu dituzte. Lehen esan dugun moduan, osasuna eta osasun-sistema daude gazteek dauzkaten kezken sailkapeneko laugarren tokian. 2016an, gazteen % 8k aipatu dituzte arazo horiek kezka nagusien artean.

Arazo honen aipamen kopuruaren bilakaera gorabeheratsu samarra da. 2008an, gazteen % 3k aipatu zuten arazo hori, eta 2012an, berriz, % 11k. Ziurrenik aldaketa hori ez da gazteen osasuna andeatzearen ondorio, baizik eta krisialdi ekonomikoak osasun-arloan eragin dituen murrizketen ondorio.

Bosgarren tokian etxebizitza dago. 2016an, gazteen % 8k aipatu dute etxebizitza, baina azken zortzi urteetan beherakada nabarmena izan du gazteen kezken zerrendan. 2008an (etxebizitza garestien zegoen garaian) kezka nagusia izan zen (% 67), baina, 2012an gazteen % 18k aipatu zuten eta, 2016an, berriz, % 8k.

Beherakada horren arrazoietakoa bat izan daiteke, langabezia-egoera eta laneko prekarietatea ikusita, gazte askok ez dutela asmorik epe motzera emantzipatzeko eta, hortaz, ez direla ari etxebizitza bila. Lanak eta egoera ekonomikoak ez badute apur bat ahalbidetzen etxebizitza eskuratzea, horrek asmo errealista izateari uzten dio, logikoa denez.

Egoera hori testuinguruan kokatzeko, halaber esan dezakegu, Etxebizitzako Behatokiak kaleratutako datuen arabera, 2016ko lehenengo hiruhilekoan Euskadin etxebizitza libreen batez besteko prezioa (etxebizitza berriak eta erabiliak aintzat hartuta kalkulaturakoa) 245.200 eurokoa izan dela¹¹. Etxebizitza garesti egoteaz gain, oso zaila izaten da hipoteka-kredituak lortzea, nomina finkoa eta diru-sarrera nahikoak izan behar baitira banku-erakundearen onarpena izateko. Alokairua aukeratu gero, batez besteko alokairu-errenta 873,80 eurokoa izan da hilean hiruhileko horretan. Kontuan izanda gazte landunen batez besteko soldata hilean 996 euro dela, garbi dago gazte gehienek ezin dutela bakarrik emantzipatu, ezta bakarrik etxebizitza erosi ere (ez dugu ahaztu behar lanean ari diren eta, hortaz, soldata jasotzen duten gazteak gutxiengoa direla 30 urtetik beherakoen artean).

Etxebizitzarekin eta emantzipazioarekin erlazionatutako arazoak batez ere 25-29 urtekoek aipatu dituzte (2016an, % 14k).

Etxebizitzaren atzetik, beste arazo batzuk daude; hona hemen kasuan kasu arazo horiek aipatu dituzten gazteen ehunekoak:

- Familia (familia-harremanak, senideren baten egoera...): gazteen % 7k aipatu dute.
- Gizarte-desberdintasunak eta sexismoa: gazteen % 6k aipatu dituzte.

¹¹ Etxebizitzako Behatokia (2016): *ob. cit.*

- Egoera politikoa, alderdien arteko konfrontazioa, adostasun politiko falta...: % 6k aipatu dituzte.
- Etorkizunarekiko kezka (% 4).
- Emakumeen aurkako indarkeria (% 3).
- Ustelkeria eta iruzurra (% 3).
- Drogak (% 3).
- Ingurumen-arazoak (% 3).
- Balioen krisia edo balio-falta: norberekoikeria, intolerantzia, errespetu-falta (% 2).
- Lagunekiko arazoak (% 2).
- Bake-prozesua, ETako presoen egoera (% 2).
- Immigrazioa eta hari lotutako arazoak, arrazakeria kasu (% 2).
- Zerbitzu eta laguntza publikoen funtzionamendua eta estaldura (% 2).
- Euskararekin erlazionatutako era guztietako arazoak, erabiltzen ez delako edo lana lortzeko beharrezkoa delako (% 1).
- Delinkuentzia eta herritarren segurtasun-falta (% 1).
- Gazteentzat lokalik ez egotearen arazoak, aisialdiko eskaintza txikia... (% 1).
- Bullyinga (% 1).
- Amodioarekin edo bikotekidearekin erlazionatutako arazoak (bikotekidearekiko harremanak, bikotekiderik ez izatea...) (% 1).
- Pentsioak (% 1).

Gazteen kezkek eta oro har 18 urtetik gorakoek alderatzen baditugu¹², ikus dezakegu bi kasuetan lan-merkatuari lotutako arazoak direla aipatuena: hain zuzen ere, gazteen % 56k aipatzen dituzte, eta oro har 18 urtetik gorakoek % 53k.

Bigarren arazoa aztertzean agertzen dira diferentziak. Gazteentzat, ikasketak dira bigarren arazoa (% 22k aipatu dituzte; aldiz, oro har 18 urtetik gorakoek % 7k baino ez); eta, oro har 18 urtetik gorakoentzat, berriz, osasuna (% 15ek aipatu dute; eta 15-29 urtekoen kasuan % 8k baino ez).

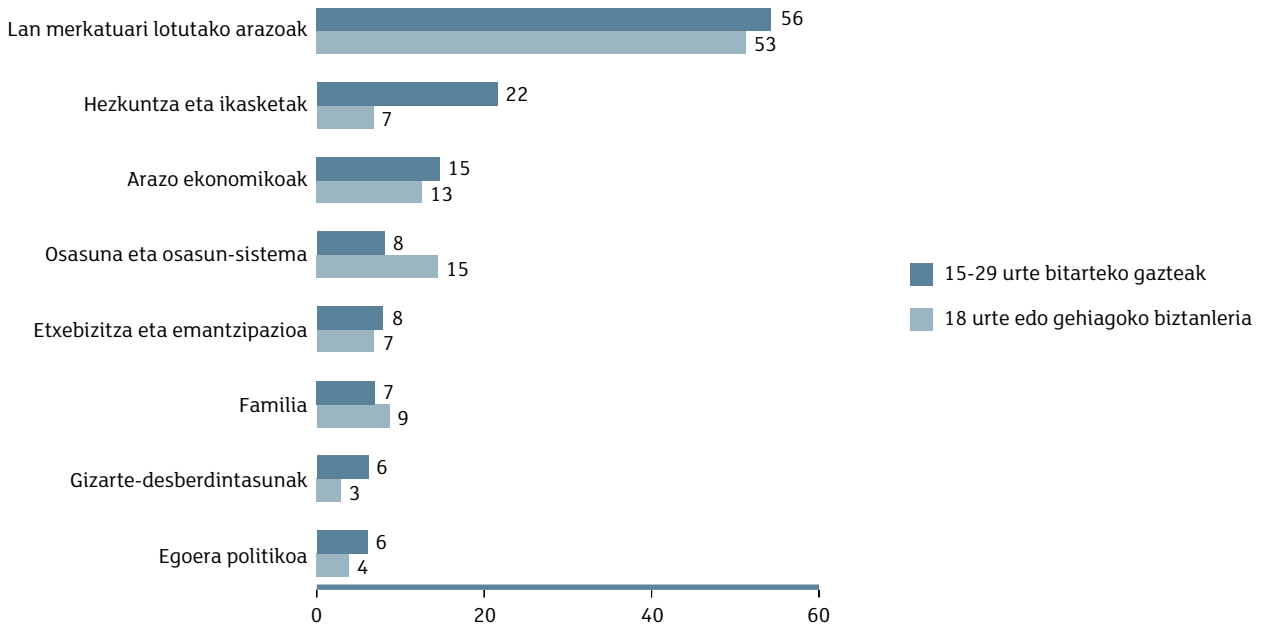
Bi taldeetan, arazo ekonomikoak daude hirugarren tokian, antzeko portzentajeak dituztela: gazteen % 15entzat, eta oro har 18 urtetik gorakoek % 13rentzat.

Beste alde nabarmen batzuk ere badaude; besteak beste, zenbat pertsonak aipatu dituzten pentsioak (gazteen % 1era ez da heltzen, nahiz eta, oro har biztanleria orokorraren % 6k aipatu) eta etorkizunarekiko kezka (gazteen % 4k eta, oro har, biztanleria orokorraren % 1ek baino gutxiagok).

¹² Eusko Jaurlaritzaren Prospekzio Soziologikoen Kabinetea (2016): *ob. cit.*

2.3 grafikoa

GAZTEEN ETA BIZTANLERIA OROKORRAREN KEZKEN ARTEKO KONPARAZIOA (%)*

* Ehunekoen baturak 100 gainditzen du hiru erantzun eman ahal zirelako.

18 urteko eta gehiagoko biztanleriari buruzko datu-iturria: Eusko Jaurlaritzaren Prospekzio Soziologikoen Kabinetea.

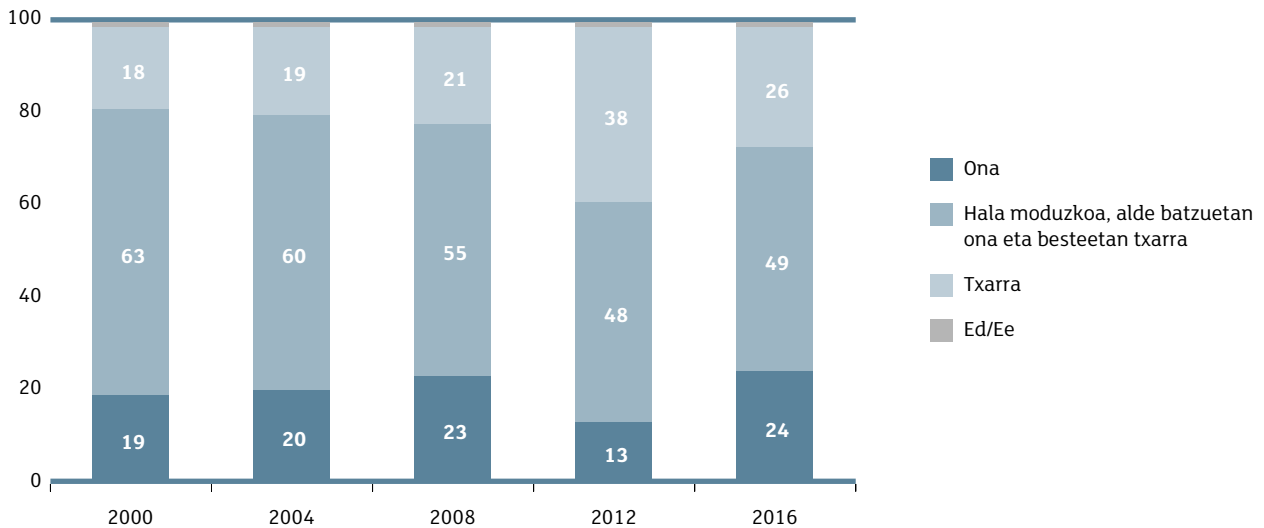
2.4. GAZTEEN EGOERAREN BALORAZIOA, ORO HAR

Gazteen egoeraren balorazioak hobera egin du, nahiz eta oraindik pixka bat handiagoa den egoera txarra dela uste dutenen ehunekoa (% 26), egoera ona dela uste dutenena baino (% 24). Gazteen ia erdiak (% 49) esan dute egoera hala moduzkoa dela, hots, ona alderdi batzuetan eta txarra beste batzuetan.

Azken hamabost urteotako emaitza negatiboenak 2012an izan ziren, urte hartan hamar gaztetik ia lauk uste baitzuten gazteriaren egoera txarra zela. 2016an, ehuneko horrek behera egin du; gazteen laurden batek balorazio negatiboa egin du gazteen egoerari buruz.

2.4 grafikoa

GAZTERIA OSOAREN EGOERARI BURUZKO BALORAZIOAREN EBOLUZIOA (%)

Iturria: Gazteen Euskal Behatokia (Euskadiko Gazteak seriea).

Gizon gazteek emakume gazteek baino neurri handixeagoan uste dute egoera positiboa dela, eta adinak gora egiten duen heinean, iritzia negatiboagoa da. Lanean ari direnek edo langabezian daudenek ere pertzepzio negatiboagoa dute ikasleek baino. Dena den, argitu behar da langabezian dauden gazteen iritzia hobei puntutan baino gehiagotan hobera egin duela 2012az geroztik, urte hartan % 55ek esan baitzuten gazteriaren egoera txarra zela.

2.5 taula

GAZTERIA OSOAREN EGOERAREN BALORAZIOA, SEXUAREN, ADIN-TALDEAREN ETA OKUPAZIO NAGUSIAREN ARABERA (%)

Nolakoa da, zure ustez, gaur egungo gazteen egoera, oro har?									
(%)	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak			Okupazio nagusia		
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	Ikasten	Lanean	Langabezian
Ona	24	21	27	29	24	20	26	21	19
Hala moduzkoa	49	53	46	52	52	45	51	47	49
Txarra	26	26	26	19	24	33	22	32	31
Ed/Ee	1	1	1	0	0	2	1	0	1
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	750	750	450	450	600	800	489	173

Baina gazteen egoerari buruz iritzi negatiboa agertzen dutenak beren burua klase sozial baxu edo ertain-baxukotzat duten gazteak dira. Hala, % 43k uste dute gazteen egoera txarra dela, eta proportzio horrek gazte guztien batezbestekoa hamazazpi puntutan gainditzen du.

Politikarekiko interesak ere diferentziak erakusten dizkigu. Balorazioa negatiboagoa da politikan interes handia edo dezenteke interesa duten gazteen artean (% 36k diote gazteriaren egoera txarra dela), politikan interes gutxi edo inolako interesik ez dutenekin alderatuta (% 19).

2.6 taula

GAZTERIA OSOAREN EGOERAREN BALORAZIOA, KLASA SOZIAL
SUBJEKTIBOAREN ETA POLITIKAREKIKO INTERESAREN ARABERA (%)

Nolakoa da, zure ustez, gaur egungo gazteen egoera, oro har?						
(%)	GUZTIRA	Klasa sozial subjektiboa			Politikarekiko interesa	
		Altua edo ertain-altua	Ertaina	Baxua edo ertain-baxua	Handia edo nahikoa	Gutxi edo batere ez
Ona	24	14	29	11	17	29
Hala moduzkoa	49	69	48	46	47	51
Txarra	26	16	22	43	36	19
Ed/Ee	1	1	1	0	0	1
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	166	963	347	800	489

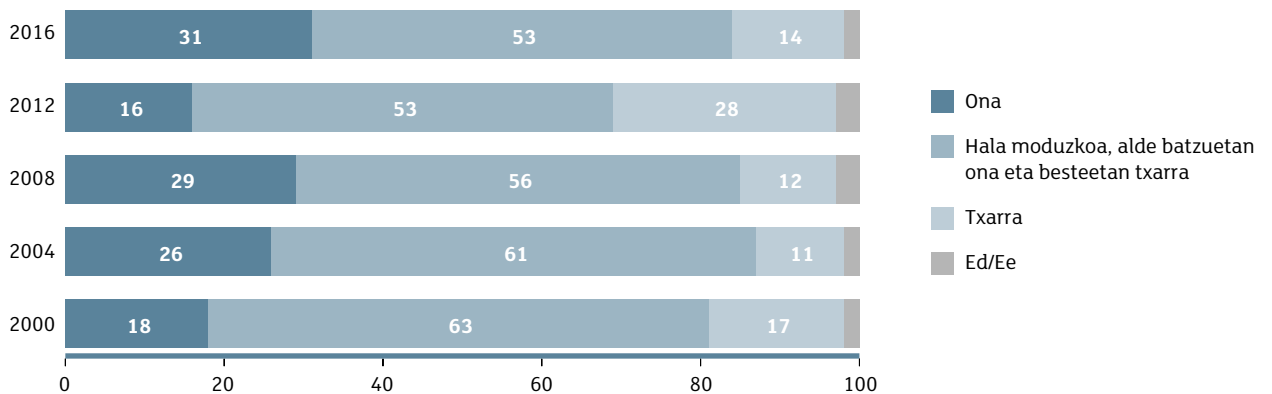
2.5. EUSKADIKO EGOERAREN BALORAZIOA

2016an Euskadiko egoera orokorrari buruz gazteek egindako balorazioak hobera egin du, eta 2008ko balioetara heldu gara. Gazteen % 31k uste dute egoera ona dela; % 53k uste dute positiboak diren eta positiboak ez diren alderdi batzuk daudela; eta, azkenik, % 14k uste dute egoera txarra dela.

Euskadin egoera ona dela uste duten gazteen kopurua 2000. urteaz geroztik izan dugun altuena da, eta bikoiztu egiten du egoera txarra dela uste dutenen kopurua.

2.5 grafikoa

EUSKADIKO EGOERA OROKORRAREN BALORAZIOAREN EBOLUZIOA (%)

Iturria: Gazteen Euskal Behatokia (*Euskadiko Gazteak* seriea).

Emakumeek gizonak baino hein txikiagoan uste dute Euskadiko egoera orokorra ona dela, baina ehuneko txikiagoa dute, halaber, erantzun negatiboenaren aukeran. Edozelan ere, diferentziak ez dira oso nabarmenak.

Adina da, berriro ere, gazteen arteko aldeak zehazten dituen aldagaia. Zenbat eta adin txikiagoetan, orduan eta positiboagoa da iritzia; 15 urtetik 19 urtera bitarte dituzten gazteen artean, % 37k uste dute egoera ona dela, eta 20 urte edo gehiago dituztenen artean, berriz, proportzio hori ez da % 30era iristen.

Ikasleek (lagineko gazteenak izan ohi dira, oro har) iritzi positiboagoak agertzen dituzte lan egiten dutenek edo langabezian daudenek baino.

Baina (datu globalek 2012az geroztik hobera egitearen ildo berean) nabarmendu behar da langabezian dauden gazteen artean ere hobera egin duela balorazioak. 2016an langabezian dauden gazteen % 19k uste dute Euskadiko egoera txarra zela; 2012an, berriz, proportzio hori % 40ra heltzen zen.

2.7 taula

EUSKADIKO EGOERA OROKORRAREN BALORAZIOA, SEXUAREN, ADIN-TALDEAREN ETA OKUPAZIO NAGUSIAREN ARABERA (%)

Nolakoa da, zure ustez, Euskadiren egoera, oro har?									
(%)	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak			Okupazio nagusia		
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	Ikasten	Lanean	Langabezian
Ona	31	29	32	37	29	27	34	26	27
Hala moduzkoa	53	55	50	51	56	52	51	56	51
Txarra	14	13	15	9	14	18	12	17	19
Ed/Ee	2	3	3	4	1	3	3	1	2
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	750	750	450	450	600	800	489	173

2016an, diferentzia handienak eragiten dituen aldagaia elkarrizketatutako pertsonen beren buruari aitortzen dioten klase soziala da. Beren burua klase baxu edo ertain-baxukotzat duten gazteen % 27k uste dute egoera txarra dela, eta proportzio hori gazteria orokorraren datua baino portzentajezko 13 puntu altuagoa da.

Politikarekiko interesak ere, gai publikoekiko kezka gisa ulertuta, desberdintasunak eragiten ditu, nahiz eta ez klase sozialak bezainbeste. Egoera soziopolitikoan interes handiena agertzen duten pertsonen jarrera kritikoagoa dute eta uste dute gauzak okerrago daudela, politikan interesik ez duten pertsonen baino.

2.8 taula

EUSKADIKO EGOERA OROKORRAREN BALORAZIOA, KLASE SOZIAL SUBJEKTIBOAREN ETA POLITIKAREKIKO INTERESAREN ARABERA (%)

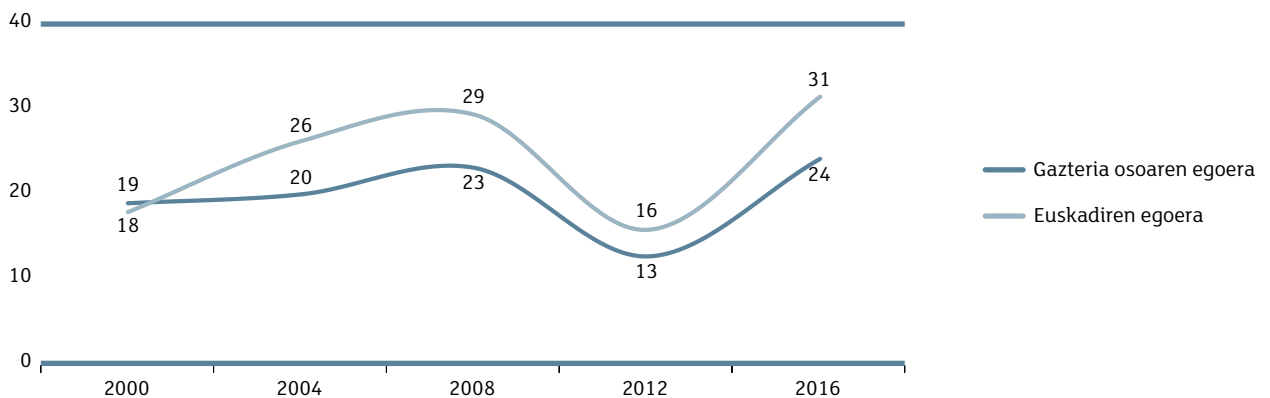
Nolakoa da, zure ustez, Euskadiren egoera, oro har?						
(%)	GUZTIRA	Klase sozial subjektiboa			Politikarekiko interesa	
		Altua edo ertain-altua	Ertaina	Baxua edo ertain-baxua	Handia edo nahikoa	Gutxi edo batere ez
Ona	31	30	35	17	26	35
Hala moduzkoa	53	52	53	55	54	52
Txarra	14	12	10	27	19	10
Ed/Ee	2	6	2	1	1	3
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	166	963	347	800	489

Gazteria osoaren egoerari eta Euskadiko egoera orokorrari buruzko iritziak izan duen eboluzioa osorik baloratzea komeni da.

2000. urtean, *Euskadiko gazteak* seriea martxan jarri zenean, hamar gaztetik bik balorazio positiboa egin zuten gazteriaren egoerari eta Euskadiren egoera orokorrari buruz. 2004an, gazteen egoerak lau urte lehenago erregistratutako ia balorazio bera jaso zuen, eta Euskadiren egoeraren balorazioak nabarmen egin zuen hobera (2000. urteko balorazioa portzentajezko sei puntutan gainditu zuen). 2008an, biek hiru puntutan egin zuten hobera, baina distantzia finkatzen hasi zen. 2012an joera positiboa eten zen eta behera egin zuten bie loturiko balorazioek. Eta, bien arteko diferentzia murriztu arren, portzentajezko hiru puntuko aldea zegoen Euskadiko egoera orokorraren alde. Beherakada hamar puntukoa izan zen gazteen balorazioan, eta hamahirukoa, Euskadiren egoeraren balorazioan. 2016ko azken neurketa honetan, balorazioek hobera egin dute; hala, bi kasuetan, 2008ko mailetara heldu dira, eta mantendu egin da Euskadiko egoeraren aldeko portzentajezko zazpi puntuko aldea.

2.6 grafikoa

GAZTERIA OSOAREN ETA EUSKADIKO EGOERA OROKORRAREN BALORAZIO POSITIBOAREN EBOLUZIOA (%)

Iturria: Gazteen Euskal Behatokia (*Euskadiko Gazteak* seriea).

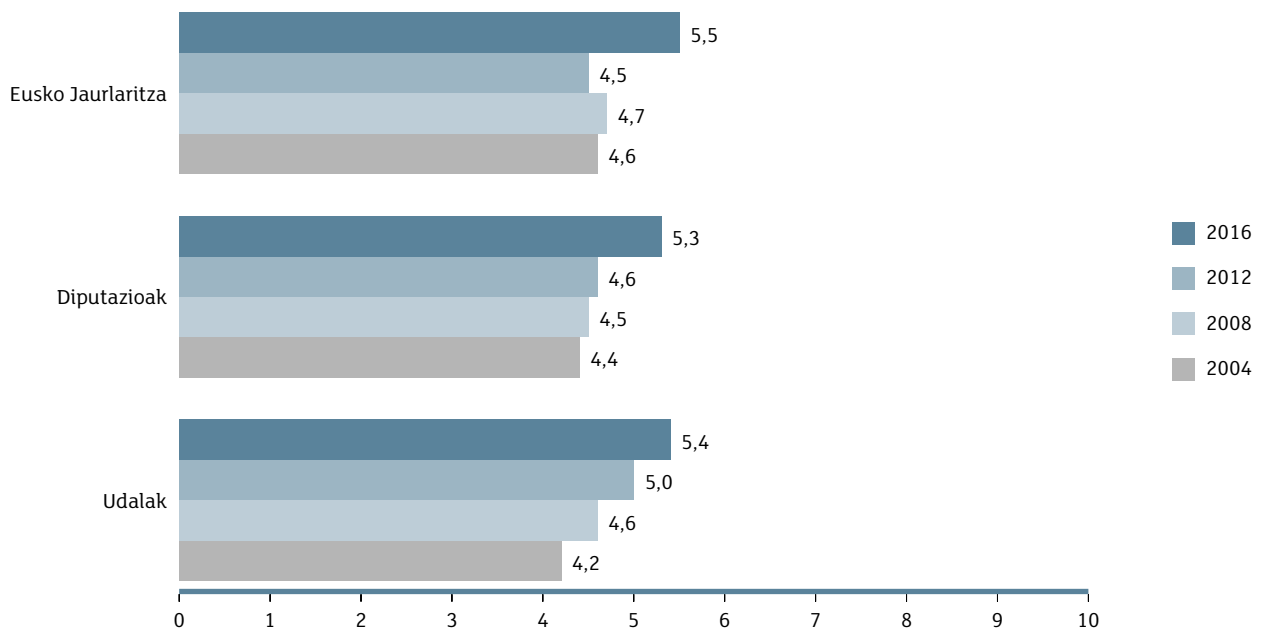
2.6. ADMINISTRAZIOEK GAZTEEN ARLOAN EGITEN DUTEN JARDUNAREN BALORAZIOA

Administrazioaren hiru mailek gazteria-arloan egindako jardueraren balorazioak hobera egin du eta guztiek lortu dute gazteen oniritzia 2016an; lehen aldia izan da hori gertatu dela Eusko Jaurlaritzaren eta Foru Aldundien kasuan.

2012an Udalak ziren balorazio onena jasotzen zuten administrazioak; 2016an, Eusko Jaurlaritzak okupatu du postu hori (5,5), nahiz eta administrazioaren hiru mailei emandako kalifikazioen arteko aldeak oso txikiak izan.

2.7 grafikoa

ADMINISTRAZIOEK GAZTERIAREN ARLOAN EGINDAKO JARDUNAREN BALORAZIOAREN EBOLUZIOA (0-10 ESKALA)

Iturria: Gazteen Euskal Behatokia (*Euskadiko Gazteak* seriea).

Serie osoan, ikusten da emakumeek eta, batez ere, 20 urte baino gutxiagoko pertsonak ematen dituztela puntuazio altuenak, nahiz eta sexuaren araberako diferentziak ez diren esanguratsuak udalak edo Eusko Jaurlaritza baloratzeko orduan.

2.9 taula

ADMINISTRAZIOEK GAZTERIAREN ARLOAN EGINDAKO JARDUNAREN BALORAZIOA, SEXUAREN ETA ADIN-TALDEAREN ARABERA (0-10 ESKALA)

Otik 10erako eskalan, zeinean 0a oso txarra den eta 10a oso ona den, nola baloratzen duzu zure udalak gazteriaren arloan egiten duen lana? Eta zure diputazioak gazteria arloan egiten duena? Eta Eusko Jaurlaritzak gai honetan egiten duena?						
(0-10 arteko batezbestekoa)	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak		
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte
Udalak	5,4	5,5	5,4	6,1	5,0	5,2
Diputazioak	5,3	5,5	5,2	5,9	5,0	5,3
Eusko Jaurlaritza	5,5	5,6	5,4	6,1	5,2	5,5
(n)	1500	750	750	450	450	600

Araban bizi diren gazteek baloratzen dute hobekien erakundeen lana, horien puntuazioak 6 puntura heltzen baitira, baita gainditu ere, Eusko Jaurlaritzaren kasuan. Gipuzkoak ere batezbestekoaz gainerik baloratzen ditu hiru administrazioak baina, kasu honetan, udalek lortzen dute nota onena. Bizkaian, Eusko Jaurlaritzak eta udalek nahikoa atera dute, eta Foru Aldundia ez da 5era heltzen.

10.000 biztanle baino gutxiagoko udalerrri txikietan bizi direnek puntuazio arinki altuagoak eman dizkiete erakunde guztiei. Bestalde, 10.000 biztanle baino gehiago dituzten, baina hiriburuak ez diren, udalerrri ertainetan bizi direnek eman dizkiete balorazio txarrenak udalei, Foru Aldundiei bai eta Eusko Jaurlaritzari ere.

2.10 taula

ADMINISTRAZIOEK GAZTERIAREN ARLOAN EGINDAKO JARDUNAREN BALORAZIOA, LURRALDE HISTORIKOAREN ETA UDALERRIAREN TAMAINAREN ARABERA (0-10 ESKALA)

Otik 10erako eskalan, zeinean 0a oso txarra den eta 10a oso ona den, nola baloratzen duzu zure udalak gazteriaren arloan egiten duen lana? Eta zure diputazioak gazteria arloan egiten duena? Eta Eusko Jaurlaritzak gai honetan egiten duena?							
(0-10 arteko batezbestekoa)	GUZTIRA	Lurralde historikoa			Udalerrriaren tamaina		
		Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	Txikia	Ertaina	Hiriburua
Udalak	5,4	5,9	5,0	5,8	5,7	5,2	5,5
Diputazioak	5,3	6,0	4,9	5,6	5,6	5,1	5,5
Eusko Jaurlaritza	5,5	6,2	5,2	5,7	5,7	5,3	5,7
(n)	1500	400	600	500	280	600	620

Erakundeen lanari dagokionez, inkestatutako gazteei galdetu zaie ea beren ustez erakundeek beren iritzia kontuan hartzen ote duten. 2012tik 2016ra bitarte, 10 puntutan egin du gora erakundeek gazteen iritzia kontuan hartzen dutela uste duten gazteen ehunekoak, eta % 17 izatetik % 27 izatera pasa da. Erakundeek beren iritzia kontuan hartzen dutela uste duten gazteen kopuruak gora egiteak harremana du, beharbada, administrazioen jardueraren balorazioak hobera egitearekin.

Hobekuntza egon arren, egia da gazte gehienek uste dutela erakundeek ez dituztela kontuan hartzen gazteen iritziak.

Gizonen eta emakumeen iritziak antzekoak dira; izan ere, gizonen % 28k eta emakumeen % 26k uste dute gazteen iritziak kontuan hartzen direla. Datua adin-taldeka aztertuz gero, ikusten da iritzi positiboa pixka bat altuagoa dela 15-19 urteko taldean, horretan, % 31k uste baitute erakundeek kontuan hartzen dituztela gazteen iritziak.

Diferentzia handienak beste aldagai batzuetan aurkitzen dira, hala nola gizarte-aldaketarako nahian edo politikarekiko interesean. Horrela, gizartea goitik behera aldatu beharko litzatekeela edota erreforma handiak egin behar direla uste dutenen artean, bai eta politikarekiko interes handia edo dezentekoa dutenen artean ere, gazteria orokorrean baino gehiago nagusitzen da erakundeek beren iritzia kontuan hartzen ez dutelako ustea.

2.11 taula

ERAKUNDEEK GAZTEEN IRITZIA KONTUAN HARTZEN DUTELAKO IDEIAREKIKO ADOSTASUNA, GIZARTERAKO NAHI IZANDAKO ALDAKETA-MAILAREN ETA POLITIKAREKIKO INTERESAREN ARABERA (%)

Instituzioek kontuan hartzen dituzte gazteen iritziak?							
(%)	GUZTIRA	Gizarterako nahi izandako aldaketa-maila				Politikarekiko interesa	
		Dagoen moduan ondo dago	Hobetu daiteke txikiak eginez	Aldaketa edo erreforma sakonak behar ditu	Zeharo aldatu behar da	Handia edo nahikoa	Gutxi edo batere ez
Bai	27	58	51	17	9	20	32
Ez	66	34	43	75	87	74	60
Ed/Ee	7	8	6	8	4	6	8
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	83	461	640	279	560	911

2.7. ONDORIOAK

Lan-merkatuari loturiko arazoak dira (lana aurkitzeko zailtasunak edo lan-baldintzak) gazteen kezka nagusia, nahiz eta arazo hori askoz gutxiago aipatzen den 2012an baino, 2008ko ehunekoan azpitik geratzeraino.

Enpleguaren atzetik, hezkuntzarekin eta prestakuntzarekin erlazioatutako gaiak, zentzu zabalean, lehen aldiz iritsi dira bigarren postura gazteak kezkatzen dituzten arazoetan.

Bigarren postu horretan etxebizitza zegoen 2008ra arte. Etxebizitzaren gaia, 2012an gazteen kezken artean hirugarren postuan geratu ostean, bosgarren postura jaitsi da 2016an.

Gazteen kezken artean, hirugarren eta laugarren postuan arazo ekonomikoak eta osasuna daude, hurrenez hurren.

2012. urtearekin alderatuta, hobera egin dute balorazioek bai egoera pertsonalari dagokionez, eta bai, oro har, gazteen eta Euskadiren egoerari dagokienez.

Esparru pertsonalean, gehienak gustura ageri dira eta hamar gaztetik zortzik adierazi dute beren bizitzarekin gustura daudela; hala, hamarretik 7,3ko puntuazioa egozten diote beren uneko egoera pertsonalari.

Oro har, gazteen egoera ona dela uste duten gazteen ehunekoak hamar puntutan egin du gora, baina oraindik gehiago dira oro har gazteen egoera txarra dela uste dutenak; gazteen erdiaren ustez, kalifikazioa hala moduzkoa baino ez da. Arlo honetan, balorazio negatiboenak beren burua klase sozial baxukotzat edo ertain-baxukotzat dutenek egin dituzte, baita langabezian daudenek ere.

Euskadiren egoera baloratzean, gazteen erdiak uste dute hala moduzkoa dela; zenbait alderditan uste dute ona dela eta beste alderdi batzuetan, berriz, txarra. Gainerakoen artean, balorazio positiboek negatiboak gainditzen dituzte.

2004az geroztik gertatu den moduan, eta iritzi positiboek gora egiten jarraitu arren, gazteek hobeto baloratzen dute Euskadiren egoera orokorra gazteena baino, kolektibo gisa hartuta.

Orobat, hobera egin du administrazioek gazteria-arloan duten jarduerari buruzko iritziak, 2016an gainditzeko moduko nota lortu baitute. Hala ere, gazte gehienek uste dute erakundeek ez dituztela kontuan hartzen beren iritziak.